

Utlåtande till Vörå kommunstyrelse /Motion för utredning av möjligheter till gruppboende och serviceboende inom Vörå kommun

Vörå kommun inkom 25.4.2022 med en begäran om utlåtande från Österbottens välfärdsområde. Detta efter att kommunstyrelsen i Vörå kommun 11.4.2022 behandlat ett ärende gällande en motion om att Vörå kommun "bör utreda möjligheter till gruppboende och serviceboende inom Vörå kommuns gränser för personer med intellektuella funktionsnedsättningar och andra former av funktionsnedsättningar".

I motionen konstateras att "Vörå är en av de få medlemskommunerna inom Kårkulla samkommun, som saknar boendemöjligheter för denna grupp och att när dessa kommuninvånare når vuxen ålder och det uppstår behov av att flytta hemifrån är inte hemkommunen ett alternativ eftersom boendeformen saknas".

Av ärendet framgår att en motsvarande utredning gjordes i Vörå år 2013-2014, som då även inkluderade ett eventuellt intresse från grannkommunerna Korsholm och Nykarleby beträffande att köpa stödboendetjänster samt att arbetsgruppen då i sin sammanfattning konstaterat att det i kommunen i det skedet skede inte fanns tillräckligt intresse för ett eget stödboende.

I samkommunen för Österbottens välfärdsområde pågår förberedelserna för den nya organisationen från 1.1.2023, då även verksamhet från bland annat samkommunerna Kårkulla och Eskoo samt Kronoby införlivas i välfärdsområdets social- och hälsovårdstjänster.

Samtidigt är 1.1.2023 också det datum då den nya funktionshindersservicelagen planeras träda ikraft, vilket beaktas i pågående diskussioner och planering av den framtida verksamheten, speciellt inom rehabiliteringen. Verksamheterna integreras och de samlade boendetjänsterna i Österbotten för personer med funktionsnedsättning kommer tillsammans med dag- och arbetsverksamhetstjänsterna samt den kortvariga omsorgen att bilda en helhet av delaktighetsstödande tjänster på svenska och finska.

Samtidigt pågår i välfärdsområdet även arbetet att upprätta en servicestrategi samt fastighets- och lokalitetsstrategi för de kommande åren. Härtill diskuteras linjedragningar som hänför sig till den serviceproduktion som omfattar flerproducentmodeller. Strategin och övriga nämnda dokument skapar en grund för det fortsatta arbetet som anknyter till servicehelheter. Kartläggning och planering av de framtida behoven av boendeplatser för personer med funktionsnedsättning bearbetas även i samband med det arbete som hänför sig till servicestrategin och servicenätet.

Under de första åren utvecklar organisationen gemensamma värderingar, vård- och servicekriterier och ett mångprofessionellt arbetssätt. Specialomsorgen blir en självklar del av den övriga social- och hälsovården och i enlighet med servicestrategin börjar servicenätet utvecklas direkt år 2022. Planeringen av användningen av lokaliteterna är systematisk, täckande och långsiktig.

Ett allmänt mål 2021-2025 är att en strategi för utveckling av det fysiska servicenätverket har godkänts. Utifrån lägesbilden för personer i arbetsför ålder i Österbotten 2021 konstateras att unga som håller på att flytta bort från hemmet (som alla unga) och som har ett behov av särskilt stöd samt personer med funktionsnedsättning som bor med åldrande föräldrar behöver rehabiliterande service som stöder en självständig vardag. De behöver även servicelösningar som möjliggör mångformigt boende. Det görs årliga analyser av servicebehovet i varje ålderssektor och ett mål för år 2025 är just mångformig boendeservice som stöder rehabiliteringen.

Ifall personer i välfärdsområdet behöver boendeservice kan dylik service enligt socialvårdslagen ordnas för personer som av särskild orsak behöver hjälp eller stöd i boendet eller med att ordna

boende. Service som tillhandahålls hemma prioriteras i förhållande till service som förutsätter flytt och inkluderar både boende och service. Tillfälligt boende ordnas för personer som behöver kortvarig, brådskande hjälp. Enligt socialvårdslagen omfattar boendeservice: stödboende, serviceboende och serviceboende med heldygnssomsorg. I socialvårdslagen används delvis samma termer för boende som i lagstiftningen om tjänster för personer med funktionsnedsättning trots att innehållet är olika.

Serviceboende ska ordnas för personer med svår funktionsnedsättning som på grund av deras handikapp eller sjukdom nödvändigt behöver sådan service för att klara de funktioner som hör till normal livsföring. Serviceboende hör till sådana tjänster som kommunen har särskild skyldighet att ordna, varför servicen ska beviljas som en subjektiv rätt om en person uppfyller de kriterier som fastställts i handikappservicelagen och -förordningen. Vårdsområdet har dock rätt att besluta hur serviceboendet ordnas, men den måste höra de åsikter och önskemål som personen med funktionsnedsättning har. Serviceboende är alltid en avgiftsfri helhet för klienten även om den skulle bestå av avgiftsbelagda tjänster som ordnas som separata tjänster med stöd av olika lagar.

Enligt 10 § i handikappserviceförordningen omfattar serviceboende en bostad samt sådana tjänster i anslutning till boendet som är nödvändiga för den boende i det dagliga livet. Serviceboende för en person med svår funktionsnedsättning kan genomföras antingen i personens egen ägar-, hyres- eller annan motsvarande bostad eller i servicehus, serviceboendegrupp eller i annan boendeenhet. För att möjliggöra serviceboende kan man göra ändringsarbeten i bostaden eller skaffa olika slag av apparatur.

Personen ska som stöd för boendet få tillräckligt med service och annat stöd. Sådan service kan vara hjälp med funktioner som hänför sig till boendet, såsom möjligheter att förflytta sig, påklädning, personlig hygien, mathushållning och städning av bostaden samt tjänster som behövs för att främja den boendes hälsa, rehabilitering och trivsel. Ur serviceanvändarens perspektiv är det mest centralt att servicen är tillräcklig och lämplig samt att servicehelheten är smidig och utgår från klientens behov.

Enligt den redogörelse som anslutits till begäran om utlåtande har Vörå kommun i huvudsak ordnat serviceboende för ifrågavarande klienter utanför kommungränsen. Byggnation av en helt ny boendeserviceenhet förutsätter ett tillräckligt stort servicebehov (efterfrågan). På basis av redogörelsen har de närliggande kommunerna inget behov/intresse att flytta till en serviceboendeenhet som eventuellt skulle byggas i Vörå kommun. Det här innebär att den primära lösningen i fråga om organiseringen av serviceboende i Vörå kommun blir att serviceboende ordnas för personer med svår funktionsnedsättning antingen i deras egna ägar- eller hyresbostäder eller andra motsvarande bostäder.

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska personer med funktionsnedsättning ha rätt att välja var och med vem de vill leva. De måste ha tillgång till olika hem- och boendetjänster samt tillräckligt med stödtjänster och personlig assistans som bidrar till att de kan leva i sin närmiljö. Samhällsservice och anläggningar avsedda för allmänheten ska finnas tillgängliga på lika villkor för personer med funktionsnedsättning.

I Österbottens vårdsområde har man inte ännu gjort någon aktuell utredning som omfattar behoven i hela området, varför man heller inte har utarbetat någon övergripande plan för ordnandet av boende för personer med utvecklingsstörning/funktionsnedsättning. Till exempel i Jakobstadtrakten, Vasa stad och samkommunen Eskoo har man gjort utredningar, men de är varken aktuella eller täcker hela vårdsområdet.

I välfärdsområdet har man inga planer på att bygga eller hyra en boendeserviceenhet i Vörå kommun. Välfärdsområdet måste dock under de kommande åren göra en utredning av servicebehovet i hela området. På basis av välfärdsområdets strategi, servicestrategi, utredning av servicenätet och lokalitetsstrategi samt utredningarna om invånarnas servicebehov ska man utarbeta en långsiktig plan för hur boendet för personer med utvecklingsstörning/funktionsnedsättning ska ordnas.